GRAFIK AXBOROTLARNI QAYTA ISHLASH

2. Adobe Lightroom dasturining mobil versiyasini o'rnatish

1. iOS yoki Android operatsion tizimidagi smartfonga dasturning mobil versiyasini oʻrnatish uchun mos ravishda "App Store" yoki "Play Market" ilovasidan "Adobe Lightroom" qidiriladi va dastur yuklab olinadi.

2. Keyingi oynada "Установить" tugmachasi tanlanadi.

3. Dastur yuklangandan keyin esa "Открыть" tugmachasi tanlanadi.

4. Dastur ishga tushirilganda, roʻyxatdan oʻtish bandi koʻrsatiladi. Roʻyxatdan oʻtilgandan keyin esa dasturdan foydalanish mumkin.

Endi telefon orqali rasmlarga turli effektlar berish uchun dasturdan foydalanish mumkin.

?

Ð

MAVZU YUZASIDAN SAVOLLAR

II BOB.

- 1. Grafik muharrir deb nimaga aytiladi?
- 2. Qanday grafik muharrirlarni bilasiz?
- 3. Adobe Photoshop dasturining imkoniyatlarini sanab bering.
- 4. Adobe Illustrator dasturida yaratilgan fayllar qanday kengaytma bilan saqlanadi?
- 5. Corel Draw dasturida yaratilgan fayllar qanday kengaytma bilan saqlanadi?

UYGA VAZIFA

- 1. Shaxsiy kompyuteringizga Adobe Photoshop dasturini yuklang.
- 2. Ishchi oynada Adobe Photoshop dasturining yorlig'ini hosil qiling.
- 3. Shaxsiy telefoningizga Adobe Lightroom dasturining mobil ilovasini yuklang:
  - a) telefoningiz xotirasidan ixtiyoriy fototasvirni tanlang;
  - b) dastur imkoniyatidan foydalanib, tasvirga turli effektlarni qoʻllang.
- 4. Qayta ishlangan tasvirni telefon xotirasida saqlang.

13-dars. ADOBE PHOTOSHOP DASTURI INTERFEYSI VA USKUNALAR PANELI

Adobe Photoshop dasturi elektron koʻrinishdagi rastrli fototasvirlarni tahrirlash uchun eng yaxshi va koʻp funksiyali dasturiy ta'minot boʻlib, foydalanuvchilar uchun koʻp imkoniyatlar yaratib beradi.

Dasturning ishchi muhitida fotosuratlarga qoʻshimchalar kiritish, fotosuratdagi dogʻlarni oʻchirish, eski rasmlarni qayta ishlash va tiklash, rasmlarga matn kiritish, ularni qoʻshimcha maxsus effektlar bilan boyitish, bir fotosuratdagi elementlarni ikkinchi fotosuratga olib oʻtish, suratdagi ranglarni oʻzgartirish hamda almashtirish mumkin.

ADOBE PHOTOSHOP DASTURI INTERFEYSI

Adobe Photoshop dasturi oynasi bir necha qismdan tashkil topgan:

1) bosh menyu – tasvir ustida bajarilishi mumkin boʻlgan barcha amal, effekt va sozlashlarni oʻz ichiga oladi;

2) boshqaruv paneli – biror uskuna tanlanganida, uni sozlash va koʻrsatkichlarini oʻzgartirish uchun xizmat qiladi;

3) uskunalar paneli – asosiy amallar bajarilishini ta'minlovchi uskunalar jamlanmasi;

4) dastur ishchi sohasi – tasvirni qayta ishlash uchun ajratilgan joy boʻlib, yuqori qismida fayl nomi, kengaytmasi, rang tizimi va tasvirlash masshtabi (% da) koʻrsatiladi;

5) holat qatori – ishlanayotgan obyekt haqida qoʻshimcha ma'lumot beradi;

6) Ranglar/Namunalar/Gradiyentlar/Naqshlar (Color/Swatches/Gradients/Patterns) – tasvirda foydalanilishi mumkin boʻlgan ranglarni tanlash, yangisini qoʻshish, tayyor stil va naqshlarni qoʻllash uchun xizmat qiladi;

7) Xususiyati/Tuzatish/Kutubxona (Properties/Adjustments/Libraries) – ishlanayotgan tasvirga turlicha oʻzgartirishlar kiritish, tahrirlash uchun xizmat qiladi;

8) Qatlamlar/Kanallar/Konturlar (Layers/Channels/Paths) – tasvirni tashkil etuvchi barcha qatlamlar, rang kanallari va konturlar bilan ishlashni ta'minlaydi;

9) Yigʻib olish (Minimize) – ilova oynasini masalalar panelida toʻrtburchak tugmacha shaklida (darchadek) yigʻib oladi;

Yoyish (Maximize) – ilova oynasini butun ekranga yoyib beradi;

GRAFIK AXBOROTLARNI QAYTA ISHLASH

Yopish (Close) – joriy ilovani yopadi va bajarilayotgan ishning saqlab qolinmagan natijalarini saqlaydi.

ADOBE PHOTOSHOP DASTURI USKUNALAR PANELI

Adobe Photoshop dasturida uskunalar bajarish vazifalariga koʻra guruhlarga ajratilgan. Dastur ishga tushirilganda, uskunalar panelida har bir guruhdan bittadan uskuna joy oladi. Qolgan uskunalarni qoʻshimcha oynani ochish orqali ishga tushirish mumkin. Buning uchun har bir uskuna pastki qismining oʻng burchagida qora uchburchak tugmacha mavjud. Bu tugmacha ushbu oyna tarkibida oʻxshash buyruqni bajaruvchi qoʻshimcha uskunalar mavjudligini bildiradi. Har bir uskuna tugmachasiga sichqoncha yaqinlashtirilganda, shu uskuna qanday ishlashi, uning bajaradigan vazifasi, klaviaturadan biriktirilgan tezkor klavish tugmachasi haqida ma'lumot namoyon boʻladi.

Quyida Adobe Photoshop dasturida ishlash jarayonida keng qoʻllaniladigan uskunalar bilan tanishamiz. Qavs ichida uskunani chaqiradigan tezkor tugmachalar ham berilgan.

II ROR.

1. **Move Tool (V).** Oyna tasvirda belgilangan maydon yoki qatlamni siljitish uchun xizmat qiladi.

2. **Rectangular Marquee Tool (M).** Toʻgʻri toʻrtburchak shaklidagi maydonni belgilab olish uchun qoʻllaniladi. Uskuna yordamida tasvirdagi alohida maydon belgilab olinganidan keyin tasvirga kiritilgan barcha oʻzgarishlar faqat belgilangan maydon ichida ta'sirga ega boʻladi. Shu bilan birga, undan obyektlarni begilashda ham foydalaniladi.

3. **Lasso Tool (L).** Uskuna tasvirdagi turli shakldagi obyektlar chegaralarini belgilash uchun ishlatiladi.

4. **Object Selection Tool (W).** Uskuna tanlanadigan obyektni oʻz shaklida avtomatik tarzda belgilaydi.

5. **Crop Tool (C).** Oyna, asosan, tasvir chetlari hamda keraksiz qismlarni kesib tashlash uchun qoʻllaniladi.

 $\boxtimes$

6. **Frame Tool (K).** Rasmlar uchun ramka joylashtirgichlarni yaratadi.

7. **Eyedropper Tool (I).** Tasvirdagi asosiy yoki tasvir foni rangini oʻzgartiradi, pipetka orqali tasvirda ishtirok etayotgan rang asosiy yoki fon rangi sifatida tanlanadi.

8. **Spot Healing Brush Tool (J).** Uskuna, asosan, rasmdagi dogʻlarni oʻchirishda ishlatiladi. Ayniqsa, retushda koʻp ishlatiladi.

9. **Brush Tool (B).** Uskuna tasvirni sifatli boʻyash maqsadida ishlatiladi.

10. **Clone Stamp Tool (S).** Uskuna tasvirdagi kichik bir boʻlak nusxasini koʻchirish uchun hamda tasvirdagi ayrim nuqson, dogʻlarni yoʻqotish, eski rasmlarni tiklashda keng qoʻllaniladi.

11. **History Brush Tool (Y).** Uskuna rasm qismlarining oldingi holatini tiklaydi.

12. **Eraser Tool (E).** Uskuna tasvirni oʻchirish uchun ishlatiladi. U qoʻllanilganda tasvirda fon qaysi rangda boʻlsa, oʻsha rangdagi chiziqlar hosil boʻladi.

13. **Gradient Tool (G).** Uskuna ishlatilganda, tasvirdagi belgilangan maydonda ranglar kombinatsiyasi hosil boʻladi.

GRAFIK AXBOROTLARNI QAYTA ISHLASH

II ROR.

14. **Blur Tool.** Uskuna ishlatilganda, tasvirdagi yorqinlik ortadi. "Alt" klavishi bilan qoʻllanilganda esa tasvir xiralashadi.

15. **Dodge Tool (O).** Uskuna yordamida piksellardagi ranglar yorqinlashadi. "Alt" klavishi bilan qoʻllanilganda esa piksellardagi ranglar xiralashadi.

16. **Pen Tool (P).** Pero tasvir ustida harakatlantirilganda, nuqtalar hosil boʻladi. Bu nuqtalar yordamida shakllar chizish va ularni oʻzgartirish mumkin.

 T
 T
 Horizontal Type Tool
 T

 □
 ↓T
 Vertical Type Tool
 T

 ↓
 ↓
 Vertical Type Mask Tool
 T

 ○
 ↓
 ↔
 Horizontal Type Mask Tool
 T

C(ff) Path Selection Tool A

18. **Path Selection Tool (A).** Uskuna yaratilgan tasvirlarni butunligicha belgilaydi va siljitadi.

19. **Rectangle Tool (U).** Uskuna yordamida turli geometrik shakllarni chizish mumkin.

20. **(H) Hand Tool.** Uskuna tasvirning koʻzga tashlanmay turgan qismlarini koʻrsatadi. Buning uchun uskuna faollashtirilib, tasvir ustida sichqonchaning chap tugmachasini bosgan holda, u kerakli tomonga harakatlantiriladi.

21. **(Z) Zoom Tool.** Uskuna tasvir masshtabini kattalashtirish yoki kichraytirish uchun xizmat qiladi.

22. Edit Toolbar uskunalar paneli ko'rinishini tahrirlaydi.

23. **Set Background Color** oynasi ustida kursor ikki marta ketma-ket bosilganda, Adobe Photoshop dasturining yangi oynasi (Color Picker) hosil boʻladi. Bu oynada kerakli rang tanlanib, "OK" yoki "Enter" tugmachasi bosiladi. Tanlangan rang Brush Tool, Pencil Tool, Gradient Tool kabi uskunalari uchun qoʻllanilishi mumkin.

Classical Screen Mode	F
Full Screen Mode With Menu Bar	F
Full Screen Mode	F

24. **Change Screen Mode (F)** – oynalar bilan ishlash tugmachasi.Standard Screen Mode oynasi faollashtirilganda, tasvir standart holatda boʻladi.

Full Screen Mode With Menu Bar uskunasi tasvir kompyuter ekraniga sigʻmay qolganda ishlatiladi. Ushbu oyna faollashtirilganda, ekranda menyu satri hamda uskunalar paneli qoladi.
 Full Screen Mode holatida ekranda faqat tasvir va uskunalar paneli hamda menyu satri qora fonda qoladi.

AMALIY FAOLIYAT

Adobe Photoshop dasturi uskunalar paneli yordamida turli shakllar yaratish

1-qadam. Dasturda yangi obyekt yaratish uchun "File" menyusidan "New" tugmachasi yoki "Ctrl+N" tezkor klavishi yordamida yangi oyna hosil qilinadi.

2-qadam. Natijada quyidagi oyna hosil boʻladi. Bu oynada yaratiladigan obyektga moʻljallab, yangi oyna oʻlchamini kiritish yoki tayyor oynalardan foydalanish mumkin.

Yangi oyna oʻlchamini oynaning oʻng qismida belgilangan bandlar yordamida kiritish va kiritilgan oʻlchamdagi oynani saqlab qoʻyish mumkin. Yangi oʻlchamli oynalar "Saved" bandida saqlanadi.

LANK DOCUMENT PRESETS	(14)			PRESET DETAILS	
	1			Untitled-2	E
LP.				wath	
				8 Inches	~
				Height Orientation Artho	ends
0 x 11 in (0 300 ppi	8 x 14 in (8 300 ppi	11 x 17 in (0 300 ppi	290 x 297 mm (8 300 ppi	11 📑 🛋 🗉	
				Resolution	
				300 Poels/Inch	~
		1		Color Mode	
				RGB Color 🗸 🗸	вы ч
45	45		85	Background Contents	
105 x 148 mm @ 300 ppi	148 x 210 mm @ 300 ppi	297 x 420 mm @ 300 ppi	176 x 250 mm (8 300 ppi	White	~
				V Advanced Options	
			_	Color Profile	
		1	1	Select an option	~
				Poel Aspect Ratio	
54	83	64	G	Square Pixels	~
250 x 353 mm @ 300 ppi	253 x 500 mm (# 300 ppi	229 x 324 mm (8 300 ppi	162 x 229 mm (8 300 ppi		

GRAFIK AXBOROTLARNI QAYTA ISHLASH

3-qadam. A4 oʻlchamdagi qogʻoz tanlanib, dasturdagi uskunalar panelidan joy olgan "Geometrik shakllar" bo'limidan foydalaniladi.

II BOB.

Rectangle Tool tanlanadi, ishchi sohada sichqonchaning chap tugmachasini bosgan holda kerakli oʻlcham kiritilib chiziladi.

Hosil boʻlgan shaklga rang berish uchun boshqarish panelidan "Set shape fill type" ranglar palitrasidan ma'qul rang tanlanadi va natija quyidagi holatga keladi:

4-qadam. Chizilgan toʻgʻri toʻrtburchak shaklini oʻzgartirish ham mumkin. Buning uchun toʻgʻri toʻrtburchak ichki qismida joylashgan nuqtalardan birini sichqonchaning chap tugmachasini bosgan holda harakatlantirib, burchaklarni aylana koʻrinishida oʻzgartirish va rasmdagi kabi shakl hosil qilish mumkin.

5-qadam. "*Polygon Tool"* bandidan foydalanib, ko'pburchak shaklini yaratish mumkin.

Koʻpburchak burchaklarini koʻpaytirish uchun chizilgan shakl yonida, bo'sh joy ustida sichqonchaning chap tugmachasi bir marta bosilsa, kichik darcha hosil boʻladi. Shu yerdan kerakli raqamni kiritish orqali shakl burchaklarini koʻpaytirish mumkin.

Masalan, 5 raqami oʻrniga 8 raqami kiritilsa, burchaklar soni 8 taga koʻpayadi. Shu bilan birga, uning shaklini oʻzgartirish imkoniyati ham mavjud boʻladi.

MAVZU YUZASIDAN SAVOLLAR

- 1. Adobe Photoshop dasturi oynasi qanday qismlardan iborat?
- 2. Adobe Photoshop dasturi bosh menyusida qaysi menyular joy olgan?
- 3. Boshqaruv paneli vazifasi nimadan iborat?
- 4. Adobe Photoshop dasturining uskunalar paneli qanday uskunalardan tashkil topgan?

?

Ð

5. Adobe Photoshop dasturi ishchi sohasining vazifasi nimalardan oborat?

UYGA VAZIFA

1. Adobe Photoshop dasturining uskunalar panelidagi har bir uskunaning qoʻshimcha imkoniyatlari bilan tanishing.

2. Adobe Photoshop dasturining uskunalar panelida shakllar uskunasidan foydalanib, turli xil geometrik shakllar yarating.

3. Yaratilgan shakllarga mos effektlarni qoʻllang.

14-dars. RASM SOHASINI BELGILASH, KESIB OLISH VA RANG BERISH USULLARI

Adobe Photoshop dasturida rasmlar bilan ishlashning koʻp imkoniyatlari mavjud. Masalan, rasm sohasini belgilash, belgilangan rasm sohasini kesib olish, kesib olingan sohani boshqa tasvirga joylashtirish, bir nechta rasmni bitta tasvirga birlashtirish, tasvirlarga turli effektlarni qoʻllash (tasvirlar rangini oʻzgartirish), ularga turli ishlovlar berish va hokazo.

Quyida rasmlarni tahrirlash usullari bilan batafsilroq tanishamiz.

RASM SOHASINI BELGILASH VA KESIB OLISH

Adobe Photoshop dasturida rasm yuklashning bir necha usuli mavjud. Masalan, "File" menyusidan "Open" tugmachasini tanlash yoki "Ctrl+O" tezkor tugmachasidan foydalanish mumkin. U yerda ochilgan oynadan ixtiyoriy rasm tanlanadi. Shuningdek, sichqonchaning chap tugmachasini ishchi sohada ikki marta tez bosish orqali ham rasmlar joylashgan oynani chaqirish mumkin. Ochilgan oynadan kerakli rasm tanlanib, "Открыть" tugmachasi bosiladi.